CURTEA SUPREMĂ
DE JUSTIȚIE

D E C I Z I E

cu privire la admiterea recursului declarat de Fiodor Morari, reprezentat de avocatul Adrian Berezovschi,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Fiodor Morari împotriva SRL „Vavilex" privind încasarea datoriei și la cererea intervenientului principal Victoria Petrovici împotriva lui Fiodor Morari și Valeriu Petrovici, intervenient accesoriu SRL „Vavilex", privind anularea recipiselor,

împotriva deciziei din 1 decembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău,

(Dosarul nr. 2ra-390/23
NR. PIGD 2-18185702-01-2ra-13032023)

Recurs declarat până la 1 septembrie 2023. Împrumut acordat unei societăți prin intermediul administratorului. Efectele recipiselor semnate de administrator cu aplicarea ștampilei întreprinderii. Nereflectarea operațiunii în contabilitate. Aplicarea eronată a dreptului material. Casare parțială și pronunțarea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii principale.

Au examinat anterior cauza judecătorii:
Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru, jud. C. Valah
Instanța de apel (I): Curtea de Apel Chișinău, jud. M. Anton, I. Secrieru, V. Cotorobai
Instanța de recurs (I): Curtea Supremă de Justiție, jud. M. Ghervas, M. Pitic, V. Burduh, N. Vascan, N. Craiu
Instanța de apel (II): Curtea de Apel Chișinău, jud. N. Budăi, I. Dutca, D. Băbălău

11 noiembrie 2026

Textul corespunde originalului

Examinând în ședință publică, în fond, recursul declarat de Fiodor Morari, reprezentat de avocatul Adrian Berezovschi,

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:
Stela Procopciuc, președinte,
Elena Croitor,
Ion Munteanu, judecători,

cu participarea grefierului Egor Soroceanu,

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 17 iulie 2018, Fiodor Morari a depus cerere de chemare în judecată împotriva SRL „Vavilex”, solicitând încasarea datoriei de 31 000 euro, în echivalent în lei moldovenești conform cursului oficial al Băncii Naționale a Moldovei la data executării hotărârii, și compensarea cheltuielilor de judecată.
2. În motivarea acțiunii, reclamantul a menționat că Valeriu Petrovici, în calitate de administrator al SRL „Vavilex”, i-ar fi solicitat un împrumut în numele societății pentru finalizarea construcției din XXXXXXXXXXXX. A susținut că, la 13 aprilie 2015, a transmis suma de 16 000 euro, care urma să îi fie restituită până la 1 noiembrie 2015.
3. Reclamantul a mai indicat faptul că, la 19 mai 2015, a acordat societății un împrumut de 15 000 euro pentru finalizarea aceleiași construcții, cu termenul de restituire la 31 iulie 2015. A susținut că remiterea celor două sume, în total 31 000 euro, era confirmată de recipisele eliberate de Valeriu Petrovici, în calitate de administrator al SRL „Vavilex”.
4. Fiodor Morari a susținut că, deși termenele de restituire au expirat și a solicitat repetat plata, împrumuturile nu i-au fost restituite. A explicat că administratorul invoca dificultățile financiare ale societății și promitea executarea obligațiilor.
5. Reclamantul a invocat faptul că, la 28 martie 2013, încheiase cu SRL „Vavilex” un antecontract privind rezervarea apartamentului nr. 32 din același imobil, la prețul de 33 060 euro, și că achitase un avans de 6 770 euro. A intenționat să procure apartamentul în contul sumelor împrumutate, însă acest lucru nu s-ar fi realizat, deoarece apartamentul ar fi fost vândut altor persoane.
6. La 25 martie 2019, Victoria Petrovici a depus cerere de intervenție principală, solicitând anularea recipiselor în partea în care sumele sunt pretinse de la SRL „Vavilex”. A invocat că societatea nu a primit banii și că obligația de restituire îi aparține personal lui Valeriu Petrovici.

7. Prin încheierea din 6 septembrie 2019, Victoria Petrovici a fost atrasă în proces în calitate de intervenient principal, iar Valeriu Petrovici în calitate de intervenient accesoriu în acțiunea inițială. Astfel, cererea de intervenție principală a fost primită spre examinare.

8. SRL „Vavilex” s-a opus acțiunii, invocând că sumele nu au fost depuse în casieria sau în conturile societății și nu au fost reflectate în evidența contabilă. În referința depusă în apel, societatea a susținut și că alte recipise ar fi fost eliberate după declararea pierderii celor inițiale, iar reclamantului i-ar fi fost recunoscut un drept de proprietate asupra unui apartament printr-o hotărâre din 10 mai 2017.

POZIȚIA PRIMEI INSTANȚE

9. Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, din 16 decembrie 2019, a fost respinsă ca neîntemeiată acțiunea lui Fiodor Morari privind încasarea datoriei de 31 000 euro și a cheltuielilor de judecată.

10. Prima instanță a admis cererea intervenientului principal Victoria Petrovici și a constatat nulitatea absolută a recipiselor în partea sumelor pretinse de la SRL „Vavilex”. De asemenea, a dispus încasarea de la Fiodor Morari, în beneficiul statului, a taxei de stat de 100 lei, de care intervenientul principal fusese scutit.

11. În esență, prima instanță a considerat că nu a fost dovedită primirea sumelor de către societate și existența unui acord valabil al acesteia la încheierea raporturilor de împrumut. A atribuit relevanță decisivă lipsei înregistrărilor contabile referitoare la mijloacele bănești.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE APEL

12. La 27 decembrie 2019, Fiodor Morari, reprezentat de avocatul Valerian Mămăligă, a declarat apel, solicitând casarea hotărârii, admiterea integrală a acțiunii principale și respingerea cererii intervenientului principal.

13. În motivarea apelului, susținut ulterior prin avocatul Adrian Berezovschi, reclamantul a invocat că banii au fost primiți în numele societății, prin administrator, pentru necesitățile acesteia. A arătat că semnarea recipiselor în calitate de director și aplicarea ștampilei confirmă angajarea societății.

14. Apelantul a susținut că organizarea contabilității revenea administratorului și persoanelor responsabile din cadrul societății, iar neîndeplinirea acestor obligații nu îi poate fi imputată împrumutătorului și nu poate înlătura obligația de restituire.

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL

15. Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 9 decembrie 2021, apelul a fost admis parțial. A fost casată hotărârea în partea admiterii cererii intervenientului principal, această cerere fiind respinsă, iar în rest hotărârea a fost menținută. Totodată, s-a dispus compensarea taxei de stat achitate în apel, în sumă de 13 461,75 lei.

16. Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 24 august 2022, în dosarul nr. 2ra-965/22, a fost admis recursul lui Fiodor Morari, casată integral decizia din 9 decembrie 2021 și trimisă cauza spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

17. Curtea Supremă de Justiție a constatat că instanța de apel nu a motivat menținerea respingerii acțiunii principale, deși a reținut că sumele au fost primite de administrator pentru necesitățile societății. S-a impus examinarea efectivă a motivelor apelului referitoare la încasarea datoriei.

18. La rejudecare, prin decizia Curții de Apel Chișinău din 1 decembrie 2022, a fost admis apelul, casată hotărârea primei instanțe și pronunțată o nouă hotărâre, prin care au fost respinse atât acțiunea principală a lui Fiodor Morari, cât și cererea intervenientului principal Victoria Petrovici.

19. Instanța de apel a considerat că recipisele atestă raporturi de împrumut între persoane fizice, iar SRL „Vavilex” nu este subiect al raportului juridic litigios. A fundamentat această concluzie pe lipsa actelor primare, a depunerii banilor în casierie și a reflectării împrumuturilor în contabilitatea societății.

20. Cu privire la intervenția principală, instanța de apel a reținut că nu au fost dovedite condiții de nulitate a recipiselor. A constatat că înscrisurile exprimă voința de a produce efecte juridice și respectă forma scrisă cerută pentru împrumut. Cererea de compensare a cheltuielilor a fost respinsă ca accesorie acțiunii principale.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS

21. La 20 februarie 2023, Fiodor Morari, reprezentat de avocatul Adrian Berezovschi, a declarat recurs împotriva deciziei din 1 decembrie 2022, solicitând casarea acesteia în partea respingerii pretențiilor privind încasarea sumei de 31 000 euro și pronunțarea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii cu încasarea sumei de 31 000 euro.

22. Recurentul a invocat neaplicarea legii care trebuia aplicată și interpretarea eronată a normelor de drept material. A susținut că instanța de apel a calificat greșit împrumuturile drept personale și a arătat, în sprijinul acestei critici, că recipisele menționează finanțarea construcției societății și poartă semnătura administratorului și ștampila întreprinderii.

23. A susținut că încălcarea obligațiilor de evidență contabilă de către conducerea societății nu poate fi opusă creditorului, care nu deținea atribuții în cadrul întreprinderii. A solicitat aplicarea normelor privind executarea obligațiilor și restituirea împrumutului.

24. Recurentul a indicat că decizia motivată i-a fost comunicată la 9 ianuarie 2023 și a susținut că recursul a fost declarat în termenul de două luni prevăzut de art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă.

25. Prin încheierea din 25 martie 2026 a Curții Supreme de Justiție, participanții la proces au fost convocați în ședința de judecată, care a avut loc la 10 septembrie 2026, ora 11:00.

26. În ședința de judecată, avocatul Adrian Berezovschi a pledat în interesele lui Fiodor Morari, a precizat circumstanțele puse în discuție de către instanța și a susținut cererea de recurs în sensul formulat.

27. Însă, ceilalți participanți în ședința de judecată nu s-au prezentat și nu au comunicat instanței motivul neprezentării, deși au fost citați în modul corespunzător despre locul, data și ora ședinței.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

28. Prin Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) au fost operate modificări în Codul de procedură civilă, care au intrat în vigoare la 01 septembrie 2023.

29. Art. XI alin. (1) din Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 pentru modificarea unor acte normative:

„(1) Prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, cu excepția art. IV, V pct. 1–9 și 11–16 și art. VII, care vor intra în vigoare la 1 septembrie 2023.”

30. Art. XI alin. (3) din Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 pentru modificarea unor acte normative, prevede că:

„(3) Recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.”

31. Din sensul normei de drept citate *supra* rezultă că, legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale, cu excepția temeiurilor în baza cărora se vor examina recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi.

32. Recursul declarat de către Fiodor Morari, reprezentat de avocatul Adrian Berezovschi, a fost depus până la data intrării în vigoare a Legii nr. 246

din 31 iulie 2023, motiv pentru care va fi examinat în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

33. Art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă:

„(1) Recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărîrii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.”

34. Art. 431 alin. (1) – (4) din Codul de procedură civilă:

„(1) Examinarea recursului împotriva deciziilor instanțelor de apel ține de competența Curții Supreme de Justiție.
(2) Asupra admisibilității recursului decide un complet din 3 judecători.
(3) Recursul considerat admisibil se examinează într-un complet din 3, 5 sau 9 judecători ai Curții Supreme de Justiție.
(4) Judecătorii care au examinat admisibilitatea recursului pot participa și la examinarea recursului în cauză.”

35. Art. 432 alin. (1), alin. (2) lit. a) și c) din Codul de procedură civilă (în vigoare la data depunerii recursului):

„(1) Părțile și alți participanți la proces sînt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.
(2) Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:
a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;
c) a interpretat în mod eronat legea.”

36. Art. 445 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură civilă:

„(1) Instanța, după ce judecă recursul, este în drept:
b) să admită recursul și să caseze integral sau parțial decizia instanței de apel și hotărîrea primei instanțe, pronunțînd o nouă hotărîre.”

37. Art. 61 alin. (1) și (2) din Codul civil (în vigoare până la modificările operate prin Legea nr. 133 din 15 noiembrie 2018, în vigoare din 01 martie 2019):

„(1) Persoana juridică își exercită, de la data constituirii, drepturile și își execută obligațiile prin administrator.
(2) Au calitatea de administrator persoanele fizice care, prin lege sau prin actul de constituire, sînt desemnate să acționeze, în raporturile cu terții, individual sau colectiv, în numele și pe seama persoanei juridice.”

38. Art. 242 alin. (1) și (2) din Codul civil (în vigoare până la modificările operate prin Legea nr. 133 din 15 noiembrie 2018, în vigoare din 01 martie 2019):

„(1) Un act juridic poate fi încheiat personal sau prin reprezentant. Împuternicirile reprezentantului rezultă din lege, din act juridic sau din împrejurările în care acționează.
(2) Actul juridic încheiat de o persoană (reprezentant) în numele unei alte persoane (reprezentat) în limitele împuternicirilor dă naștere, modifică sau stinge drepturile și obligațiile civile ale reprezentatului.”

39. Art. 210 alin. (1) din Codul civil (în vigoare până la modificările operate prin Legea nr. 133 din 15 noiembrie 2018, în vigoare din 01 martie 2019):

„(1) Trebuie să fie încheiate în scris actele juridice dintre persoanele juridice, dintre persoanele juridice și persoanele fizice și dintre persoanele fizice dacă valoarea obiectului actului juridic depășește 1000 de lei, iar în cazurile prevăzute de lege, indiferent de valoarea obiectului."

40. Art. 572 alin. (1) și (2) din Codul civil (în vigoare până la modificările operate prin Legea nr. 133 din 15 noiembrie 2018, în vigoare din 01 martie 2019):

„(1) Temeiul executării rezidă în existența unei obligații.
(2) Obligația trebuie executată în modul corespunzător, cu bună-credință, la locul și în momentul stabilit."

41. Art. 867 alin. (1) din Codul civil (în vigoare până la modificările operate prin Legea nr. 133 din 15 noiembrie 2018, în vigoare din 01 martie 2019):

„(1) Prin contractul de împrumut o parte (împrumutător) se obligă să dea în proprietate celeilalte părți (împrumutatul) bani sau alte bunuri fungibile, iar aceasta se obligă să restituie banii în aceeași sumă sau bunuri de același gen, calitate și cantitate la expirarea termenului pentru care i-au fost date."

42. Art. 871 alin. (1) și (3) din Codul civil (în vigoare până la modificările operate prin Legea nr. 133 din 15 noiembrie 2018, în vigoare din 01 martie 2019):

„(1) Împrumutatul trebuie să restituie împrumutul în termenul și în modul stabilit în contract. Dacă nu au fost stabilite dobînzi, el are dreptul să restituie împrumutul și pînă la expirarea termenului.
(3) În cazul în care a împrumutat o sumă de bani, împrumutatul are obligația de a restitui suma nominală primită fără a ține cont de variațiile valorii banilor."

43. Art. 71 alin. (1) lit. a) și b) din Legea nr. 135 din 14 iunie 2007 privind societățile cu răspundere limitată (în redactarea aplicabilă raporturilor litigioase):

„(1) Administratorul este în drept:
a) să efectueze actele de gestiune a societății, necesare atingerii scopurilor prevăzute în actul de constituire și în hotărîrile adunării generale a asociaților;
b) să reprezinte fără procură societatea în raporturile cu organele statului, cu terții și în instanțele de judecată."

44. Art. 72 alin. (4) din Legea nr. 135 din 14 iunie 2007 privind societățile cu răspundere limitată (în redactarea aplicabilă raporturilor litigioase):

„(4) Administratorul asigură ţinerea contabilităţii societăţii, precum şi a registrelor societăţii prevăzute de lege şi de actul de constituire, şi informează asociaţii cu privire la starea de lucruri şi la gestiunea societăţii."

45. Art. 74 alin. (1) din Legea nr. 135 din 14 iunie 2007 privind societățile cu răspundere limitată (în redactarea aplicabilă raporturilor litigioase):

„(1) Societatea este angajată în raporturile cu terții prin actele săvîrșite de către administrator, chiar dacă aceste acte depășesc obiectul de activitate al societății, cu excepția cazului în care societatea demonstrează că terții știau despre această depășire."

46. Art. 13 alin. (1) lit. a) și alin. (2) lit. f) din Legea contabilității nr. 113 din 27 aprilie 2007 (în redactarea aplicabilă raporturilor litigioase):

„(1) Răspunderea pentru ținerea contabilității și raportarea financiară revine:
a) conducerii (organului executiv) – în entitatea cu răspundere limitată;
(2) Persoanele specificate la alin. (1) sînt obligate:
f) să asigure documentarea faptelor economice ale entității și reflectarea acestora în contabilitate."

47. Art. 17 alin. (1) din Legea contabilității nr. 113 din 27 aprilie 2007:

„(1) Deținerea de către entitate a activelor cu orice titlu, înregistrarea surselor de proveniență a acestora și a faptelor economice fără documentarea și reflectarea acestora în contabilitate se interzic."

48. Art. 19 alin. (1) din Legea contabilității nr. 113 din 27 aprilie 2007:

„(1) Faptele economice se contabilizează în baza documentelor primare și centralizatoare."

49. Art. 23 alin. (1) din Legea contabilității nr. 113 din 27 aprilie 2007:

„(1) Datele din documentele primare și centralizatoare se înregistrează, se acumulează și se prelucrează în registrele contabile."

50. Art. 118 alin. (1) din Codul de procedură civilă:

„(1) Fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor și obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel."

51. Art. 130 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă:

„(1) Instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege.
(2) Nici un fel de probe nu au pentru instanța judecătorească o forță probantă prestabilită fără aprecierea lor."

52. Art. 94 alin. (1) și (3) din Codul de procedură civilă:

„(1) Instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească, la cerere, părții care a avut cîștig de cauză cheltuielile de judecată. Dacă acțiunea reclamantului a fost admisă parțial, acestuia i se compensează cheltuielile de judecată proporțional părții admise din pretenții, iar pîrîtului – proporțional părții respinse din pretențiile reclamantului.
(3) Prevederile alin. (1) și (2) se aplică și la repartizarea între părți a cheltuielilor de judecată în instanță de apel, în instanță de recurs și în cadrul revizuirii."

53. Art. 98 alin. (1) din Codul de procedură civilă:

„(1) Cheltuielile aferente judecării cauzei, suportate de instanţa judecătorească, precum şi taxa de stat, de a căror plată reclamantul a fost scutit, se încasează la buget de la pîrît proporţional părţii admise din acţiune dacă pîrîtul nu este scutit de plata cheltuielilor de judecată. În acest caz, taxa de timbru se încasează în contul instanţei judecătoreşti de la pârât, dacă pârâtul nu este scutit de plata acesteia.”

54. Art. 3 alin. (1) lit. a) din Legea taxei de stat nr. 1216 din 3 decembrie 1992 (în redactarea în vigoare la data depunerii acțiunii):

„Tarifele taxei de stat se stabilesc la următoarele cuantumuri: pentru cererile de chemare în judecată, privitor la litigiile cu caracter patrimonial – 3% din valoarea acțiunii sau din suma încasată, dar nu mai puțin de 150 lei și nu mai mult de 25 000 lei de la persoanele fizice (...).”

MOTIVAREA INSTANȚEI

55. Cu privire la termenul de declarare a recursului, Curtea reține că, decizia integrală a instanței de apel a fost publicată pe site-ul instanței la 28 decembrie 2022, iar recursul a fost depus la 20 februarie 2023, care fiind raportate la data comunicării deciziei motivate indicate de recurent - 9 ianuarie 2023, determină că recursul a fost depus în interiorul termenului de două luni, prevăzut de art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă.

56. Examinând criticile recurentului în raport cu circumstanțele reținute de instanțele ierarhic inferioare și cu normele aplicabile, Curtea Supremă de Justiție consideră recursul întemeiat. Or, respingerea acțiunii principale rezultă din interpretarea eronată a regulilor privind reprezentarea persoanei juridice și din atribuirea unor efecte civile neprevăzute de lege lipsei evidenței contabile.

57. Litigiul în recurs privește, în esență, identificarea persoanei obligate la restituirea împrumuturilor. Instanța de apel a recunoscut existența recipiselor și validitatea raporturilor de împrumut, însă a considerat că societatea nu este obligată la nimic în baza acestora, întrucât banii nu au fost înregistrați în contabilitate.

58. Această concluzie nu ține cont de modul în care persoana juridică participă la circuitul civil. Societatea își exprimă voința și acționează prin administrator. Menționarea numelui persoanei fizice care semnează înscrisul nu transformă, prin ea însăși, operațiunea într-un împrumut exclusiv personal.

59. Potrivit extrasului din Registrul de stat al persoanelor juridice, SRL „Vavilex”, IDNO 1004600052378, îl are în calitate de administrator pe Valeriu Petrovici, iar Valeriu Petrovici și Victoria Petrovici sunt asociați, fiecare deținând câte 50% din capitalul social.

60. Examinând recipisa aferentă sumei de 16 000 euro, Curtea observă că aceasta distinge între data primirii banilor, 13 aprilie 2015, și data

întocmirii înscrisului, luna mai 2015. Respectiv, data transmiterii împrumutului nu se confundă cu data redactării recipisei care îl confirmă.

61. În cuprinsul recipiselor este indicată destinația împrumutului: finalizarea construcției blocului locativ de pe XXXXXXXXXXXX, înregistrat pe SRL „Vavilex”. În recipisa pentru 15 000 euro este menționată atât răspunderea lui Valeriu Petrovici, cât și a societății al cărei administrator este.

62. Calitatea în care Valeriu Petrovici a primit banii trebuie stabilită prin examinarea întregului conținut al înscrisurilor. Recipisele indică societatea, construcția pentru care au fost solicitate sumele și funcția de director a semnatarului. Semnătura în această calitate și ștampila societății concordă cu destinația expresă a mijloacelor bănești.

63. Iar, aplicarea ștampilei confirmă celelalte mențiuni ale recipiselor: administratorul a primit fondurile pentru finalizarea unui imobil înregistrat pe SRL „Vavilex” și a semnat inclusiv în calitate de director.

64. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție apreciază că, din conținutul recipiselor anexate, examinate în ansamblu, rezultă că obligația de restituire a banilor a fost asumată în mod solidar atât de Valeriu Petrovici, în nume personal, cât și de SRL „Vavilex”, prin administratorul său. Mențiunile privind răspunderea personală a semnatarului și cea a societății, coroborate cu destinația sumelor, calitatea în care acesta a acționat și aplicarea ștampilei societății, exprimă angajarea ambilor debitori pentru restituirea sumelor împrumutate. În sensul art. 530 și 531 din Codul civil, în redacția aplicabilă raporturilor litigioase, solidaritatea își are temeiul în angajamentele consemnate în aceste înscrisuri.

65. Potrivit art. 533 din Codul civil, în aceeași redacție, creditorul poate cere oricăruia dintre debitorii solidari plata întregii datorii sau a unei părți din aceasta. Alegerea debitorului de la care solicită executarea îi aparține creditorului. Prin urmare, Fiodor Morari era în drept să pretindă restituirea întregii sume de 31 000 euro doar de la SRL „Vavilex”, fără a fi obligat să solicite concomitent încasarea ei și de la Valeriu Petrovici.

66. În prezenta cauză, Fiodor Morari a înaintat pretenția de încasare exclusiv împotriva SRL „Vavilex”. Valeriu Petrovici participă în acțiunea inițială în calitate de intervenient accesoriu, iar împotriva sa reclamantul nu a formulat o pretenție de restituire a împrumuturilor. Potrivit art. 240 alin. (3) din Codul de procedură civilă, soluția se pronunță în limitele pretențiilor deduse judecății. În consecință, respectând opțiunea reclamantului și cadrul procesual al acțiunii principale, suma de 31 000 euro urmează a fi încasată numai de la SRL „Vavilex”, în calitatea sa de debitor solidar urmărit de creditor.

67. Primirea banilor de către administrator în numele societății produce efecte față de aceasta. Odată dovedită prestația creditorului către reprezentantul legal al societății, împrumutătorului nu îi revine obligația suplimentară de a urmări circuitul intern al numerarului ori întocmirea documentelor contabile.

68. Normele Legii contabilității invocate de instanța de apel reglementează documentarea și înregistrarea operațiunilor economice. Ele nu instituie înregistrarea contabilă drept condiție constitutivă a obligației civile de restituire a unui împrumut primit de administratorul societății și nici nu prevăd că omisiunea înregistrării îl transformă automat într-un împrumut personal.

69. Obligațiile privind ținerea contabilității reveneau organelor responsabile ale societății. Eventuala încălcare a acestora poate angaja răspunderea persoanelor responsabile, însă nu permite societății să opună creditorului propria omisiune pentru a evita executarea unui angajament valabil asumat.

70. Absența înregistrării sumei împrumuturilor în contabilitatea întreprinderii dovedește exclusiv situația evidenței contabile, fără a infirma remiterea banilor atestată de recipise. A considera registrele societății drept mijloc de probă determinant ar lipsi de efect înscrisurile semnate de reprezentantul societății care acționează în interesele acesteia față de împrumutător.

71. În consecință, aplicarea art. 13, 17, 19 și 23 din Legea contabilității nu justifică excluderea SRL „Vavilex” din raportul obligațional. Aceste norme trebuie interpretate împreună cu regulile civile privind reprezentarea și împrumutul, iar nu folosite pentru a înlătura efectele actelor încheiate prin administrator.

72. În Decizia nr. 72 din 16 iunie 2022, §§ 21–23, Curtea Constituțională a subliniat rolul administratorului în angajarea societății și protecția terților de bună-credință. Remediile societății față de propriul administrator nu echivalează cu înlăturarea automată a efectelor actelor încheiate cu terții.

73. Faptul că Victoria Petrovici este asociată a societății și contestă înregistrarea împrumuturilor nu suplinește proba unei cauze care să înlăture angajamentul societății. De altfel, cererea sa de anulare a recipiselor a fost respinsă de instanța de apel, iar recursul lui Fiodor Morari nu urmărește modificarea acestei soluții.

74. Afirmația intimatei privind hotărârea din 10 mai 2017 și eliberarea altor recipise nu dovedește, prin simpla sa formulare, stingerea împrumuturilor litigioase. Pentru a produce un asemenea efect, trebuia demonstrată identitatea sumelor, imputarea lor asupra prețului apartamentului și stingerea obligațiilor de restituire consemnate în cele

două recipise. Decizia atacată nu constată o asemenea stingere și își întemeiază respingerea acțiunii pe lipsa evidenței contabile.

75. Antecontractul din 28 martie 2013 are un obiect propriu, iar intenția reclamantului de a procura ulterior un apartament în contul banilor împrumutați nu este, prin ea însăși, o dovadă a executării obligației de restituire. Nu poate fi dedusă o compensare sau o altă modalitate de stingere numai din existența unor raporturi distincte privind un imobil.

76. Împrumuturile însumează 31 000 euro, iar scadențele convenite au expirat înainte de introducerea acțiunii. În lipsa dovedirii executării sau a unei alte cauze de stingere, SRL „Vavilex” este obligată să-i restituie lui Fiodor Morari suma în temeiul art. 572, 867 și 871 din Codul civil.

77. Soluționarea cauzei implică o corectă calificare juridică a împrejurărilor deja examinate: primirea sumelor, calitatea administratorului, conținutul recipiselor și destinația fondurilor.

78. La caz, eroarea poate fi remediată prin pronunțarea unei noi hotărâri.

79. Prin recurs, Fiodor Morari a solicitat casarea deciziei în partea respingerii pretenției privind încasarea sumei de 31 000 euro și pronunțarea unei noi hotărâri de admitere a acțiunii în această parte. Recurentul nu a formulat o cerere de compensare a cheltuielilor de judecată.

80. Respectiv, în limitele cererii de recurs formulate, urmează a fi încasat de la SRL „Vavilex” în beneficiul lui Fiodor Morari echivalentul în lei moldovenești a sumei de 31 000 euro, conform cursului oficial al Băncii Naționale a Moldovei la data executării hotărârii.

81. Distinct, reclamantul a beneficiat de scutirea parțială de la plata taxei de stat pentru acțiunea inițială, achitând 150 lei. Deoarece pretenția patrimonială este admisă integral, partea neachitată a taxei de stat urmează a fi încasată de la pârât la bugetul de stat, în conformitate cu art. 98 alin. (1) din Codul de procedură civilă.

82. La data depunerii acțiunii, 17 iulie 2018, cursul oficial al Băncii Naționale a Moldovei pentru un euro era de 19,5658 lei. Valoarea acțiunii este, așadar, de 31 000 × 19,5658 = 606 539,80 lei. Taxa de stat de 3% reprezintă 18 196,19 lei. Din taxa de stat calculată se scad cei 150 lei achitați de reclamant la depunerea acțiunii, iar diferența de 18 046,19 lei se încasează de la SRL „Vavilex” în beneficiul statului.

83. În aceste condiții, decizia Curții de Apel Chișinău din 1 decembrie 2022 urmează a fi casată în partea respingerii acțiunii principale, cu pronunțarea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii, în sensul descris *supra*. Iar, soluția instanței de apel privind respingerea cererii intervenientului principal Victoria Petrovici, se menține.

84. Ținând cont de cele expuse și în temeiul art. 98 și art. 445 alin. (1) lit. b), alin. (2) din Codul de procedură civilă,

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Admite recursul declarat de Fiodor Morari, reprezentat de avocatul Adrian Berezovschi.

Casează parțial decizia din 1 decembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău în partea respingerii cererii de chemare în judecată depuse de Fiodor Morari împotriva SRL „Vavilex" privind încasarea datoriei, și pronunță în această parte o nouă hotărâre, prin care:

Admite cererea de chemare în judecată depusă de Fiodor Morari împotriva SRL „Vavilex" privind încasarea datoriei.

Încasează de la SRL „Vavilex", în beneficiul lui Fiodor Morari, datoria în sumă de 31 000 (treizeci și una mii) euro, echivalent în lei moldovenești conform cursului oficial al Băncii Naționale a Moldovei la data executării hotărârii.

Încasează de la SRL „Vavilex", în beneficiul statului, taxa de stat aferentă acțiunii inițiale, de care reclamantul a fost scutit, în sumă de 18 046 (optsprezece mii patruzeci și șase) lei, 19 bani.

În rest, menține decizia din 1 decembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău.

Decizia este irevocabilă.

Președinte Stela Procopciuc

Judecători Elena Croitor

Ion Munteanu